

Berenika Kaczmarek

Zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla dokumentu urzędowego w postaci aktu notarialnego

Od 1 maja 2004 r., czyli od dnia wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, częścią polskiego porządku prawnego jest także prawo unijne. Dotyczy to zarówno aktów uchwalonych przed tą datą, jak i po niej, w tym między innymi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 805/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. o ustanowieniu Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych¹.

Celem tego rozporządzenia jest przyspieszenie egzekucji na podstawie tytułu egzekucyjnego wydanego w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym ta egzekucja ma być prowadzona. Swoim zasięgiem terytorialnym rozporządzenie obejmuje wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej² za wyjątkiem Danii³. Rozporządzenie to weszło w życie 21 października 2005 r.⁴

Wspólnota Europejska uznała za niezbędne ustanowienie odpowiednich środków w zakresie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i w

---

¹ Dz. U. UE L 143 z 30 kwietnia 2004 r.

² Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej skozystały ze swojej tzw. możliwości *opt in* i związały się rozporządzeniem, a to na podstawie art. 3 protokołu w sprawie statusu Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, będącego załącznikiem do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

³ Rozporządzenie nie ma zastosowania do Danii, co jest konsekwencją art. 1 i 2 protokołu w sprawie statusu Danii, będącego załącznikiem do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

⁴ Jednakże Polska do tego dnia nie zdążyła w tej materii dostosować swoich przepisów prawnych do regulacji unijnych. Dział IIa części trzeciej – Postępowanie egzekucyjne

związku z tym Rada Europejska przyjęła za kamień węgielny dla utworzenia prawdziwego obszaru sądowniczego wzajemne uznawanie decyzji sądowych przez państwa członkowskie⁵ (pkt 3 motywów rozporządzenia).

Rozporządzenie nr 805/2004/UE traktować można jako pierwszy krok⁶ do zniesienia procedury *exequatur*, skutkiem czego będzie zacieśnienie współpracy państw członkowskich Unii Europejskiej i doprowadzenie do powstania jednolitego obszaru sądowniczego, zgodnie z zasadą wzajemnego zaufania do wymiaru sprawiedliwości innych państw⁷. W rozporządzeniu zrezygnowano ze środków pośrednich w postaci uznawania orzeczeń wydanych w innych państwach członkowskich, co było dotychczas konieczne przed wszczęciem egzekucji. Obecnie orzeczenia, ugody i dokumenty urzędowe takie, którym nadano zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego (dalej: ETE), traktować należy jak orzeczenia, ugody, dokumenty urzędowe wydane w państwie egzekucji, bez

---

został dodany do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 17 lutego 2006 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 66, poz. 466), która weszła w życie 6 maja 2006 r., a na przykład niemiecka ustawa wprowadzająca omawiane rozporządzenie – (Gesetz zur Durchführung der Verordnung Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel) weszła w życie równocześnie z tym rozporządzeniem – 21 października 2005 r.

⁵ Według szacunku Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego około 90% sądowych rozstrzygnięć, które następnie dochodzone są w postępowaniu egzekucyjnym w innym państwie członkowskim niż państwo wydania, stanowią orzeczenia dotyczące roszczeń bezspornych, które mogą być zaopatrzone w zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego (R. W a g n e r, *Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel*, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrecht 2005, nr 3, s. 189 i nast.). Do czasu wejścia w życie rozporządzenia nr 805/2004/UE do tychże orzeczeń miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady 44/2001/UE w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych z dnia 22 grudnia 2001 r., Dz.Urz. UE L z dnia 16 stycznia 2001 r. i przewidziana w nim tzw. procedura *exequatur* (uznawanie i stwierdzanie wykonalności).

⁶ Komisja Europejska przygotowuje projekt regulacji prawnej w zakresie środków prawnych dotyczących uznawania i egzekucji wyroków alimentacyjnych. Rozporządzenie (WE) ustanawiające postępowanie w sprawie Europejskiego Nakazu Zapłaty zostało przyjęte przez Parlament Europejski i Radę 12 czerwca 2006 r., będzie ono obowiązywało od 12 grudnia 2008 r.

⁷ Zob. A. S t e i n, *Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung*, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrecht 2005, nr 3, s. 181 i nast.

potrzeby uzyskiwania aprobaty właściwego organu tegoż państwa⁸. Jest to tak zwana zasada swobody przepływu orzeczeń, ugód i dokumentów urzędowych⁹.

Możliwość skorzystania z dobrodziejstwa ETE dotyczy tylko orzeczeń wydanych od 21 stycznia 2005 r., czyli poczynając od daty wejścia w życie rozporządzenia, a także ugód zawartych bądź zatwierdzonych oraz do dokumentów sporządzonych po tej dacie. Chociaż z wnioskiem o wydanie zaświadczenia ETE można się zwracać do sądów dopiero od 21 października 2005 r.¹⁰

Wniosek o wydanie zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego można składać w każdym czasie, gdyż nie przewidziano dla tej czynności żadnego terminu.

Jako źródło prawa unijnego, rozporządzenie obowiązuje w całości i stosuje się bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich (oprócz Danii). Jest ono wiążące dla wszystkich podmiotów prawa wspólnotowego, które mogą występować jako strona postępowania cywilnego (osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność sądową, lub organizacje społeczne dopuszczone do działania na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie posiadały osobowości prawnej), a także dla państw członkowskich i instytucji.

W przypadku omawianego rozporządzenia zastosowano innowacyjną technikę prowadzącą do dostosowywania wewnętrznych systemów prawnych państw członkowskich do minimalnych standardów w nim określonych. Chociaż nie nałożono na nie obowiązku, to jednak poprzez zachętę, jaką stanowi możliwość skuteczniejszej i szybszej wykonalności orzeczeń w innych państwach, dokonane zostaną zmiany przepisów prawnych poszczególnych państw unijnych, jakie są wymagane przez rozporządzenie.

Najdalej idącym aktem prawnym o charakterze wiążącym, jeżeli chodzi o utworzenie jednolitego obszaru sądowiczego, wydanym zgodnie z re-

---

⁸ Zob. R. H ü b t e g e, *Europäischer Vollstreckungstitel*, [w:] *Perspektiven der justiziel- len Zusammenarbeit in Zivilsachen in der Europäischen Union*, Bielefeld 2004, s. 113 i nast.

⁹ Por. A. W r ó b e l, *Stosowanie Prawa Unii Europejskiej przez sądy*, red. A. Wróbel, Kraków 2005, s. 624 i nast. Zob. także A. O k o Ń s k a, *Europejski tytuł egzekucyjny dla roszczeń bezspornych*, Rejent 2007, nr 2, s. 120.

¹⁰ Art. 33 rozporządzenia.

gulacjami prawnymi Unii Europejskiej, jest właśnie rozporządzenie nr 805/2004/UE. Mimo że stosuje się je bezpośrednio, bez konieczności uprzedniej implementacji do ustawodawstw krajowych, pewne kwestie wymagają jednak regulacji w przepisach krajowych¹¹. Materia ta dotyczy procedury cywilnej i dlatego zasadne było wprowadzenie jej do polskiego kodeksu postępowania cywilnego w drodze nowelizacji odpowiednich przepisów¹². Zmiany kodeksu postępowania cywilnego dopiero łącznie z przepisami rozporządzenia stanowią pełną regulację Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego. Przepisy kodeksu nie zawierają bezpośredniego odesłania do rozporządzenia, lecz zgodnie z przyjętą konwencją posługują się pojęciem „przepisów odrębnych”¹³.

Rozporządzenie obejmuje swym zakresem tylko rozstrzygnięcia w sprawach cywilnych i handlowych, bez względu na charakter orzekającego sądu lub trybunału¹⁴. Zakres zastosowania uregulowany w art. 2 jest zdefiniowany w sposób negatywny. Wyliczone enumeratywnie zostały sprawy, do których nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia.

Rozporządzenie nr 805/2004/UE znajduje zastosowanie do tytułów egzekucyjnych w postaci orzeczeń, ugód sądowych i dokumentów urzędowych. Art. 4 pkt 3 rozporządzenia zawiera legalną definicję dokumentu urzędowego¹⁵. Pod tym pojęciem, zgodnie z oficjalnym polskim

---

¹¹ Por. R. Wagner, *Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel – unter besonderer Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage*, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrecht 2005, nr 5, s. 401 i nast.

¹² Dodać należy, że z racji wąskiego zakresu zmian, jakie niesie za sobą rozporządzenie, niecelowe byłoby uchwalanie odrębnej ustawy. Zob. uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej kodeks postępowania cywilnego, który wpłynął do Sejmu 19 października 2005 r.

¹³ Jako przykład można tu podać art. 479 ze zm. 6a, który odsyła do przepisów odrębnych, czyli do przepisów rozporządzenia Rady 1/2003/WE w sprawie wdrażania zasad konkurencji określonych w art. 81 i 82 TWE.

¹⁴ W postępowaniu karnym wskutek zgłoszenia powództwa adhezyjnego rozpoznawane są roszczenia cywilne. Sprawą cywilną rozstrzyganą jednakże przez organ administracyjny jest kwestia odszkodowania związanego z cofnięciem i ograniczeniem pozwolenia wodnoprawnego (uregulowane w art. 137 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, Dz.U. z 2001 r. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.).

¹⁵ Kodeks postępowania cywilnego stanowi natomiast, że zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego może być nadane orzeczeniom sądowym, ugodom zawartym lub zatwierdzonym przez sąd, a także innym tytułom egzekucyjnym.

tłumaczeniem, należy rozumieć dokument, który został formalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy i którego autentyczność odnosi się do podpisu i treści dokumentu oraz została stwierdzona przez władzę publiczną lub inną władzę upoważnioną do tego celu przez państwo członkowskie, w którym wydano dokument. Dokumentem urzędowym jest także porozumienie odnoszące się do zobowiązań alimentacyjnych zawarte z władzami administracyjnymi lub przez nie poświadczone.

Pojęcie „dokumentu urzędowego” w zasadzie odsyła do regulacji prawnych, obowiązujących w państwach członkowskich, pozostawiając im swobodę wyboru¹⁶. Termin ten ma charakter otwarty i określa wymogi, jakie musi spełniać taki dokument¹⁷.

W świetle przepisów polskiej procedury cywilnej dokumentami urzędowymi są między innymi dokumenty notarialne, a wśród nich akty notarialne¹⁸, poświadczenia notarialne, protokoły notarialne, notarialne protesty weksla lub czeku, wypisy, wyciągi i odpisy dokumentu notarialnego. Jednakże tytułami egzekucyjnymi, którym będzie można nadać zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, mogą być tylko akty notarialne (art. 777 k.p.c.).

Ustawodawca bardzo szczegółowo określa, jakie elementy powinien zawierać każdy akt notarialny. Będzie to dzień, miesiąc i rok sporządzenia aktu, a w razie potrzeby lub na żądanie strony – godzinę i minutę rozpoczęcia i podpisania aktu, miejsce sporządzenia aktu, imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt sporządził zastępca notariusza – nadto imię i nazwisko zastępcy, imiona, nazwiska, imiona rodziców i miejsce zamieszkania osób fizycznych, nazwę i siedzibę osób prawnych lub innych podmiotów biorących udział w akcie, imiona, nazwiska i miejsce

---

¹⁶ Na przykład w Niemczech zaliczymy do nich akty wystawiane przez urząd do spraw młodzieży (Jugendamt) na podstawie § 59, § 60 kodeksu socjalnego (Sozialgesetzbuch).

¹⁷ W doktrynie sporne jest, czy bankowemu tytułowi egzekucyjnemu można nadać zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego. Za taką możliwością opowiada się J. Gołaczynski, *Współpraca w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 94; B. Kaczmarek, *Europejski Tytuł Egzekucyjny – przewrót kopernikański w procesie cywilnym?*, Edukacja Prawnicza 2006, nr 11, s. 3-8. Odmienne A. Okońska, *Europejski...*, s. 103.

¹⁸ Szerzej zob. P. Kuliński, *Akt notarialny – szczególna postać dokumentu urzędowego – jako dowód w postępowaniu cywilnym*, Rejent 1996, nr 11, s. 59-69.

zamieszkania osób działających w imieniu osób prawnych, ich przedstawicieli lub pełnomocników, a także innych osób obecnych przy sporządzaniu aktu, oświadczenia stron z powołaniem się w razie potrzeby na okazane przy akcie dokumenty, stwierdzenie, na żądanie stron, faktów i istotnych okoliczności, które zaszły przy spisaniu aktu, stwierdzenie, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany, podpisy biorących udział w akcie oraz osób obecnych przy sporządzaniu aktu, podpis notariusza.

Akt notarialny będzie uznany za tytuł egzekucyjny¹⁹, gdy ziszcza się następujące warunki: zostanie on sporządzony przez notariusza zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 1991 r. Nr 22, poz. 91); ma miejsce wyraźne poddanie się dłużnika egzekucji co do objętego tytułem egzekucyjnym świadczenia; obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub uiszczenia innych rzeczy zamiennych, ilościowo oznaczonych w akcie, albo obowiązek wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej oraz wskazanie w akcie terminu zapłaty, uiszczenia lub wydania²⁰, a także gdy w akcie wymienia się osobę dłużnika i osobę wierzyciela²¹.

Akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji, jest równoważny w skutkach prawnych prawomocnym wyrokom sądowym i stanowi dla nich realną konkurencję²².

W doktrynie sporne jest, czy ten tytuł egzekucyjny powstaje niezależnie²³ od woli wierzyciela, czy też niezbędne jest jego współdziałanie²⁴

---

¹⁹ J. Münsch nazywa akt „tytułem egzekucyjnym na zapas”. Zob. J. Münsch, *Volstreckbare Urkunde und prozessualer Anspruch*, Köln 1989, s. 3-4.

²⁰ E. Wengerek, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1978, s. 141. A także B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego*, Warszawa 1978, art. 777.

²¹ K. Korzan, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1975 r., III CRN 368/74*, OSP 1976, z. 9, poz. 173.

²² P. Gil, *Tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego wg przepisu art. 777 § 1 pkt 4 i 5 k.p.c.*, Część I, *Radca Prawny* 2000, nr 2, s. 48. Także E. Gniewek, *Akt notarialny jako tytuł egzekucyjny*, [w:] *Problematyka prawna reprivatyzacji notariatu polskiego*, Poznań-Kluczbork 1996, s. 46.

²³ Taki pogląd prezentuje między innymi K. Knoppek, *Akt notarialny jako tytuł egzekucyjny*, Państwo i Prawo 1991, nr 12, s. 68.

²⁴ Za obowiązkowym udziałem wierzyciela w tworzeniu tytułu egzekucyjnego w postaci aktu notarialnego opowiada się zwłaszcza A. Marciniak, *W kwestii oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji*, *Acta Universitatis Lodzensis, Folia Iuridica* 1989, nr 42, s. 64.

z poddającym się egzekucji dłużnikiem²⁵. Wykładnia przepisu art. 777 k.p.c. nie daje podstaw do przyjęcia, że dla sporządzenia aktu notarialnego niezbędne jest stawiennictwo wierzyciela u notariusza.

Warto zauważyć, że dłużnik może złożyć oświadczenie o poddaniu się egzekucji zarówno w umowie będącej źródłem zobowiązania, a łączącej go z wierzycielem, jak i w oddzielnym akcie. Sama umowa nie wymaga natomiast zachowania formy aktu notarialnego.

Zródłem zobowiązania może być, poza umową, inne zdarzenie wywołujące określone skutki prawne. Takim innym zdarzeniem będzie także wyrządzenie szkody i związany z nią obowiązek jej naprawienia. Osoba, która wyrządziła innej osobie szkodę, może poddać się egzekucji obejmującej obowiązek zapłaty sumy pieniężnej tytułem odszkodowania za spowodowaną szkodę, właśnie w akcie notarialnym²⁶.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 19 marca 1975 r., III CRN 368/74²⁷, skuteczne poddanie się przez dłużnika egzekucji wymaga ścisłego wskazania świadczenia, podstawy prawnej obowiązku, osoby dłużnika, osoby wierzyciela i terminu spełnienia świadczenia.

W doktrynie toczy się także spór w zakresie ustalenia, czy poddanie się egzekucji jest czynnością kausalną, czy też abstrakcyjną. P. Gil w oparciu o orzeczenie SN z 19 marca 1975 r., twierdzi, że charakter tej czynności jest niewątpliwie kausalny²⁸. Natomiast K. Knoppek wywodzi, że jest to czynność o charakterze abstrakcyjnym²⁹. Podnosi on, że przepisy prawne (kodeks postępowania cywilnego, ustawa – Prawo o notariacie) nie zobowiązują dłużnika do udowodnienia czynności materialnoprawnej, będącej źródłem zobowiązania, a co więcej, notariusz nie jest uprawniony do kontroli, czy zobowiązanie, co do którego dłużnik poddaje się egzekucji, istnieje rzeczywiście. Rozważania dotyczące kausalności i abstrakcyjności oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji A. Jakubecki

---

²⁵ Szczegółową analizę przeprowadził P. Gil, *Tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego wg przepisu art. 777 § 1 pkt 4 i 5 k.p.c.*, Rejent 2000, nr 1, s. 34-52.

²⁶ J. Góral, *Tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego*, Monitor Prawniczy 1993, nr 3, s. 74.

²⁷ OSNCP 1976, z. 4, poz. 86.

²⁸ P. Gil, *Tytuł egzekucyjny...*, s. 50.

²⁹ K. Knoppek, *Akt notarialny...*, s. 68.

uważa za bezzasadne³⁰. Twierdzi on, że kausalność dotyczy czynności przysparzających, zaś poddanie się egzekucji taką czynnością nie jest. Nadmienić jeszcze można, że polskie prawo nie przewiduje możliwości abstrakcyjnego uznania długu³¹.

Oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego jest czynnością materialnoprawną, która jednocześnie wywołuje skutki w płaszczyźnie prawa procesowego³².

Sporne w doktrynie jest również to, czy dług, co do którego dłużnik poddaje się egzekucji, musi istnieć w chwili składania przez niego oświadczenia. Według pierwszej koncepcji art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje swoim zasięgiem tylko długi aktualne, nie dotyczy natomiast długów przyszłych³³. Druga koncepcja zakłada, że oświadczenie o poddaniu się egzekucji może dotyczyć długu przyszłego³⁴.

Poddanie się przez dłużnika egzekucji aktem notarialnym dotyczy także umów zawartych pod warunkiem lub zawierających termin³⁵. Prowadzenie egzekucji przed ziszczeniem się warunku lub przed upływem terminu jest niedopuszczalne, gdyż świadczenie, co do którego dłużnik poddał się egzekucji, nie jest jeszcze wymagalne. Z tej też przyczyny nie będzie możliwe zaopatrzenie takiego aktu notarialnego w klauzulę wykonalności czy też zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego.

---

³⁰ A. Jakubcki, *Poddanie się egzekucji w akcie notarialnym*, Rejent 1998, nr 12, s. 62-92.

³¹ Por. orzeczenie SN z 19 maja 1961 r., I CR 540/60 (OSNCP 1963, nr 3, poz. 53), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że w prawie polskim nie jest znane abstrakcyjne uznanie długu, tj. takie uznanie, które jest samoistnym źródłem zobowiązania, powstającym niezależnie od tego, czy uznany dług istniał w rzeczywistości. W razie wszczęcia egzekucji na podstawie aktu notarialnego stanowiącego uznanie długu, dłużnik może podjąć obronę przez wykazanie, że sam tytuł egzekucyjny zawiera treść nieodpowiadającą istotnemu stanowi rzeczy bądź od początku (tj. w chwili jego sporządzenia), bądź też co najmniej w dacie, gdy na jego podstawie nadano klauzulę wykonalności.

³² Tak m.in. P. Gil, *Tytuł egzekucyjny...*, s. 34 i nast.

³³ Za odrzuceniem możliwości złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji względem długu przyszłego opowiada się E. Gniewek, *Akt notarialny* ..., s. 55, a także P. Gil, *Tytuł egzekucyjny...*, s. 48.

³⁴ Na takim stanowisku stoją F. Zedler, *Poddanie się egzekucji aktem notarialnym*, Rejent 1998, nr 7-8, s. 67; K. Knoppek, *Akt notarialny...*, s. 68-69; M. Muliński, *Nadawanie klauzuli wykonalności aktom notarialnym*, Nowy Przegląd Notarialny 1999, nr 3, s. 20; A. Jakubcki, *Poddanie się...*, s. 62-92.

³⁵ E. Gniewek, *Akt notarialny...*, s. 61.

Poddanie się egzekucji w akcie notarialnym może dotyczyć zapłaty sumy pieniężnej, uiszczenia innych rzeczy zamiennych, obowiązku wydania indywidualnie oznaczonych rzeczy³⁶. Obowiązek spełnienia innych świadczeń nie może być przedmiotem poddania się egzekucji w takiej formie³⁷.

Kodeks postępowania cywilnego za tytuły egzekucyjne uznaje następujące akty notarialne: akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub uiszczenia rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie oznaczonych, albo też obowiązek wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, lokalu, nieruchomości lub statku wpisanego do rejestru, gdy termin zapłaty, uiszczenia lub wydania jest w akcie wskazany; akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy akt określa warunki, które upoważniają wierzyciela do prowadzenia przeciwko dłużnikowi egzekucji na podstawie tego aktu o całość lub część roszczenia, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności; akt notarialny, w którym właściciel nieruchomości albo wierzyciel wierzytelności obciążonych hipoteką, niebędący dłużnikiem osobistym, poddał się egzekucji z obciążonej nieruchomości albo wierzytelności w celu zaspokojenia wierzyciela hipotecznego, jeżeli wysokość wierzytelności podlegającej zaspokojeniu jest w akcie określona wprost albo oznaczona za pomocą klauzuli waloryzacyjnej i gdy akt określa warunki, które upoważniają wierzyciela do prowadzenia egzekucji co do części lub całości roszczenia, jak również wskazany jest termin, w którym wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności; akt notarialny, w którym niebędący dłużnikiem osobistym właściciel nieruchomości lub prawa, obciążonych zastawem rejestrowym albo zastawem, poddaje się egzekucji z obciążonych składników w celu zaspokojenia zastawnika.

Wysokość świadczenia pieniężnego może być wskazana w akcie notarialnym jako określona kwota pieniężna, co do której dłużnik poddał się egzekucji, bądź może być wskazana maksymalna kwota, co do której dłużnik poddał się egzekucji, albo kwota może być wskazana za pomocą

---

³⁶ P. Gil, *Tytuł egzekucyjny...*, s. 55-61.

³⁷ K. Knoppek, *Akt notarialny...*, s. 68.

klauzul waloryzacyjnych, a także kwota ta może być określona za pomocą klauzuli waloryzacyjnej maksymalnej kwoty, co do której dłużnik poddaje się egzekucji³⁸. Może być zastosowana klauzula złota, walutowa, indeksowa, kosztów, uposażenia lub usługowa³⁹.

Możliwe jest również połączenie w jednym akcie prawnym oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji z ustanowieniem hipoteki kaucyjnej. W tym przypadku nie jest jeszcze ustalona dokładna wartość roszczenia wierzyciela.

Dłużnik, poddając się egzekucji, może wskazać w akcie notarialnym kilka świadczeń z prawem wyboru tego, które powinno być spełnione przez dłużnika. Prawo wyboru świadczenia może przysługiwać wierzycielowi, który dokonuje wyboru świadczenia przez złożenie wniosku egzekucyjnego. Gdy zaś prawo to przysługuje dłużnikowi, a nie skorzystał on z niego dotychczas, komornik wyznaczy mu termin do dokonania wyboru, po upływie którego prawo wyboru przechodzi na wierzyciela (art. 798 k.p.c.)⁴⁰.

Możliwa jest również sytuacja, kiedy dłużnik podda się egzekucji w umowie z wierzycielem, ograniczając jednakże swoje oświadczenie tylko do części zobowiązania. Pozostałej części zobowiązania wierzyciel będzie mógł dochodzić przez wytoczenie powództwa⁴¹.

O nadanie zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego tytułowi egzekucyjnemu w postaci aktu notarialnego może zwrócić się wierzyciel, na rzecz którego dłużnik zobowiązał się spełnić świadczenie. Jednakże do wniosku należy załączyć tytuł egzekucyjny. Natomiast nie zawsze wierzyciel będzie dysponował wypisem aktu notarialnego. Nie dotyczy to sytuacji, gdy wierzyciel jest stroną umowy i otrzyma od razu wypis aktu. Zgodnie z przepisami ustawy – Prawa o notariacie, wypisy aktu notarialnego wydaje się stronom aktu lub osobom, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu (a także ich następcom

---

³⁸ M. Muliński, *Nadawanie klauzuli...*, s. 21.

³⁹ Z. Radwański, *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 1995, s. 79-80; W. Czachórski, *Zobowiązania – zarys wykładu*, Warszawa 1994, s. 61.

⁴⁰ K. Korzan, *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986, s. 137. Autor porównuje tu tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego do innych tytułów egzekucyjnych, a zwłaszcza do orzeczeń sądowych.

⁴¹ K. Knoppek, *Akt notarialny...*, s. 70.

prawnym). Przepis art. 777 § 2 k.p.c. stanowi, że oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji może być złożone także w odrębnym akcie, niezależnie od czynności, której to oświadczenie dotyczy. Może się zdarzyć, że dłużnik złoży przed notariuszem oświadczenie bez udziału wierzyciela, a kiedy jednocześnie nie zastrzeże w tym akcie na rzecz wierzyciela prawa do otrzymania wypisu, to wierzyciel nie będzie miał uprawnienia do uzyskania tego wypisu. Aby nie pozbawiać wierzyciela możliwości wszczęcia postępowania egzekucyjnego poprzez złożenie wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności bądź o nadanie mu zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, ustawodawca przewidział możliwość uzyskania przez wierzyciela wypisu aktu notarialnego w sytuacji, gdy nie brał udziału w jego sporządzeniu. W razie braku zgody dłużnika akt notarialny może być wydany wierzycielowi na mocy postanowienia sądu⁴². Sąd powinien zbadać przy tym, czy między wierzycielem a dłużnikiem istnieje stosunek prawny przedstawiony w akcie i czy rzeczywiście dłużnik nie spełnił świadczenia, co do którego poddał się egzekucji⁴³.

Zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego może być nadane aktowi notarialnemu, który dotyczy roszczeń bezspornych. Z rozporządzenia wynika, że jako „roszczenie” należy traktować roszczenie o zapłatę określonej sumy pieniężnej. Ponadto roszczenie musi być wymagalne. Wystarczy, jeżeli data wymagalności wynika z tytułu egzekucyjnego. Bezsporne są natomiast te roszczenia, co do których dłużnik zgodził się w dokumencie urzędowym.

Wobec takiego zdefiniowania roszczeń bezspornych, poważne wątpliwości budzi kwestia tytułów egzekucyjnych, w których należność określona została procentowo lub ułankowo bądź którą określa klauzula waloryzacyjna albo przez wskazanie maksymalnej kwoty, co do której dłużnik dobrowolnie poddał się egzekucji.

Z treści rozporządzenia nie da się wysnuć jednoznacznego wniosku, czy „procentowo wyliczone sumy pieniężne” kwoty, podlegające walo-

---

⁴² Sądem właściwym jest sąd okręgowy, w którego okręgu znajduje się kancelaria notariusza.

⁴³ K. Knopek, *Akt notarialny...*, s. 69.

ryzacji, zawierają się w pojęciu „określone sumy pieniężne”. Dlatego też w tym miejscu trzeba sięgnąć do wykładni językowej i celowościowej⁴⁴.

Wykładnia językowa zwrotu „określona suma pieniężna” nie pozwala na interpretację rozszerzającą, a zatem na objęcie swoim zakresem także sum pieniężnych łatwych do określenia (procentowych, waloryzowanych). W formularzu zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego znajduje się rubryka „kwota główna” roszczenia. Nasuwa się pytanie, czy ustawodawca nie przewidział możliwości prowadzenia na podstawie rozporządzenia egzekucji kwot określonych procentowo lub waloryzowanych, czy też taką sytuację przeoczył?

Wydaje się, że pominięcie w rozporządzeniu roszczeń dotyczących kwot ustalonych procentowo bądź waloryzowanych nie jest przypadkowe. W przeciwnym razie, tj. gdyby były one objęte rozporządzeniem, egzekucja napotykałaby poważne trudności w kwestii ustalenia dokładnej kwoty podlegającej egzekwowaniu. Ponadto ustalanie właściwej kwoty wiązałoby się z możliwością kwestionowania jej przez dłużnika. Mogłoby to skutkować opóźnieniami i wzrostem kosztów postępowania egzekucyjnego, co niewątpliwie byłoby zaprzeczeniem idei przewodniej wprowadzenia omawianego rozporządzenia do porządków prawnych państw członkowskich i co prowadziłoby do sprzeczności z wykładnią celowościową tegoż aktu normatywnego.

Zatem z całą pewnością należy stwierdzić, że rozporządzenie odnosi się tylko do „określonych cyfrowo sum pieniężnych”. Potwierdza to zarówno wykładnia językowa, jak i celowościowa.

Zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego nadaje się tytułowi egzekucyjnemu w postaci aktu notarialnego bez potrzeby uprzedniego zaopatrywania go w klauzulę wykonalności. Wątpliwości⁴⁵ co do wymogu klauzuli mogły się pojawić w związku z brzmieniem art. 25 rozporządzenia. W artykule tym mowa jest o dokumentach urzędowych

---

⁴⁴ W Niemczech w związku z utrudnioną egzekucją procentowo określonych alimentów, zwłaszcza za granicą, wprowadzono zmianę w § 720 ZPO (niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego). Przepis ten umożliwia, na potrzeby egzekucji, urzędowe określenie cyfrowo kwoty należnych alimentów przez właściwy organ (sąd, notariusz). Właściwym organem jest ten, przed którym doszło do wydania wyroku lub ustalenia zakresu i wysokości alimentów.

⁴⁵ Nietrafne stanowisko prezentuje A. M. A r k u s z e w s k a, *Notarialny tytuł egzekucyjny*, Rejent 2007, nr 6, s. 29. Przyjmuje ona, że zaświadczenie Europejskiego Tytułu

podlegających wykonaniu. Wykonalność jest równoznaczna z posiadaniem przez dokument treści nadającej się do wykonania w drodze egzekucji⁴⁶. Jednakże przesłanką stwierdzenia wykonalności tytułu egzekucyjnego wcale nie jest nadanie mu klauzuli wykonalności. Należy odróżniać przesłanki odnoszące się do dokumentu urzędowego jako tytułu egzekucyjnego od przesłanek dotyczących postępowania egzekucyjnego⁴⁷. Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego wyrok sądu drugiej instancji, a także nakaz zapłaty wydany na podstawie weksła, warrantu, rewersu lub czeku jest wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia. Nie jest to jednak równoznaczne z tym, że mogą one stanowić podstawę egzekucji bez nadania im klauzuli wykonalności. Nie ma co do tego sporów w doktrynie międzynarodowego postępowania europejskiego, że wykonalność w państwie pochodzenia nie oznacza konieczności nadania klauzuli wykonalności⁴⁸.

Wprowadzenie zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych znacznie obniża koszty prowadzenia egzekucji w innym państwie niż państwo wydania tytułu egzekucyjnego. Strona ubiegająca się w państwie członkowskim o wykonanie orzeczenia z zaświadczeniem ETE nie ma obowiązku składania zabezpieczenia lub kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, bez względu na jego nazwę. A zgodnie z przepisami polskiej procedury cywilnej kaucja aktoryczna stanowi względną przesłankę procesową. Gdy powód nie złoży jej w wyznaczonym terminie, pozwanemu przysługuje prawo złożenia wniosku o odrzucenie pozwu i umorzenie postępowania. Zatem analogiczne rozwiązania

---

Egzekucyjnego można nadać aktowi notarialnemu, któremu sąd nadał klauzulę wykonalności.

⁴⁶ A. Okońska, *Europejski...*, s. 105. Zob. także wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 29 kwietnia 1999 r., w sprawie C-267/97.

⁴⁷ Por. M. Szpunar, *W sprawie konieczności nadawania klauzuli wykonalności aktom notarialnym w celu stwierdzenia ich wykonalności w innym państwie*, Rejent 2005, nr 4, s. 162-165.

⁴⁸ W zakresie pojęcia „wykonalność” zob. T. Ereciński, J. Ciszewski, *Międzynarodowe postępowanie cywilne*, Warszawa 2000, s. 379; K. Weitz, *Konwencja z Lugano. Wykonalność orzeczeń przed sądami polskimi*, Warszawa 2002, s. 86-96. Por. też wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie C-267/97.

nie będą stosowane w przypadku postępowania w sprawie o wydanie zaświadczenia ETE.

Zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla dokumentu urzędowego wydawane jest na formularzu, który stanowi załącznik III do rozporządzenia. Oznacza to, że bez względu na kraj pochodzenia zaświadczenia będzie ono identyczne, różniące się jedynie językiem, w jakim je sporządzono. Każde państwo członkowskie może zadeklarować, jakie języki, obok swoich urzędowych, akceptuje dla wystawienia zaświadczenia⁴⁹.

Zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego nadaje się w państwie członkowskim wydania. Rozporządzenie przewiduje, że wniosek o wydanie zaświadczenia dla dokumentu urzędowego należy złożyć do organu wyznaczonego przez państwo wydania. Kodeks postępowania cywilnego w art. 795¹ stanowi, że wniosek o wydanie zaświadczenia ETE, który dotyczy innego tytułu niż orzeczenie lub ugoda, rozpoznawany jest przez sąd rejonowy, w którego okręgu tytuł ten został sporządzony. Co do zasady akt notarialny będzie sporządzany w kancelarii notarialnej, zatem sądem właściwym będzie sąd miejsca położenia kancelarii. Możliwe jest również sporządzenie aktu poza siedzibą notariusza, gdy na przykład notariusz pojawi się w siedzibie stawającej strony.

W trakcie prac nad rozporządzeniem pojawiły się spory, czy od zaświadczenia ETE przysługuje środek odwoławczy. Zasadniczo nie przewidziano w takim przypadku procedury odwoławczej. Jednakże nic nie stoi na przeszkodzie, aby państwa członkowskie wydania dopuściły możliwość zaskarżania orzeczeń w zakresie odmowy nadania zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego⁵⁰.

Rozporządzenie nr 805/2004/UE natomiast przewiduje dwa środki prawne, które mają rekompensować jednoinstancyjność procedury związanej z zaopatrywaniem orzeczeń, ugód i dokumentów urzędowych w zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego.

---

⁴⁹ Polska zadeklarowała wyłącznie język polski jako język, w którym może być wydane zaświadczenie. Zob. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_otherinfo-eeo_pl_pl.htm#rc_otherinfoeeo3

⁵⁰ Por. K. Weitz, *Europejski Tytuł Wykonawczy*, [w:] *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, red. A. Wróbel, Kraków 2005, s. 631, A. Stein, *Der Europäische Vollstreckungstitel...*, s. 190.

Art. 10 rozporządzenia wprowadza instytucje sprostowania i uchylenia zaświadczenia ETE. Środek prawny w postaci sprostowania stosuje się do sytuacji, gdy na skutek istotnego błędu⁵¹ pojawiła się rozbieżność pomiędzy dokumentem a zaświadczeniem, czyli gdy zachodzą różnice w ich treści. Zaś uchylenie zaświadczenia dopuszczalne jest, gdy zostało ono nadane w sposób oczywiście niesłuszny, wbrew wymogom wskazanym w rozporządzeniu. Instytucja ta będzie możliwa do zastosowania między innymi w sytuacji nadania zaświadczenia wyrokowi sądu arbitrażowego albo wyrokowi z zakresu ubezpieczeń społecznych, co zostało wyłączone spoza zakresu obowiązywania rozporządzenia. Ponieważ brak jest bezpośrednich regulacji dotyczących sprostowania i uchylenia zaświadczenia ETE, należy przyjąć odesłanie do przepisów państwa wydania. Państwa członkowskie obowiązane są poinformować Komisję Europejską o procedurach wiążących się z wyżej opisanymi środkami prawnymi⁵². Do sprostowania zaświadczenia należy odpowiednio stosować regulację z art. 350 k.p.c., zgodnie z którym sąd może z urzędu sprostować niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki w wydanym przez siebie zaświadczeniu ETE, może to także zrobić na wniosek stron. Natomiast kwestię uchylenia zaświadczenia reguluje art. 795⁴ k.p.c., zgodnie z którym w razie stwierdzenia, że istnieje określona w przepisach odrębnych podstawa do uchylenia zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, sąd, który je wydał, na wniosek dłużnika uchyła to zaświadczenie.

Rozporządzenie ma ułatwiać dochodzenie roszczeń od niesolidnych dłużników. W literaturze pojawiają się głosy, że ochrona dłużnika jest ograniczona do minimum i że sytuacja wierzyciela jest znacznie korzystniejsza⁵³. Warto jednak nadmienić, że dłużnikowi również zagwarantowano możliwość udziału w obronie jego praw. Rozporządzenie przewiduje, że gdy dokument zaopatrzony w ETE nie jest już wykonalny lub też gdy

---

⁵¹ W niemieckiej wersji językowej mowa jest o błędzie merytorycznym.

⁵² http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_otherinfoeeo_pl_pl.htm#rc_otherinfoeeo3.

⁵³ Zob. A. St a d l e r, *Das Europäische Zivilprozess – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa? Kritisches zur Verordnung über den Europäischen Vollstreckungstitel und ihrer Grundidee*, Praxis Internationalen Privat- und Verfahrensrecht 2004, nr 1, s. 2 i nast.

jego wykonalność została zawieszona bądź ograniczona, dłużnik może złożyć do sądu wydania wnioski o wydanie zaświadczenia o utracie lub ograniczeniu wykonalności dokumentu urzędowego.

Rozporządzenie nie reguluje szczegółowo kwestii przedstawienia przez dłużnika w toku egzekucji prowadzonej w państwie wykonania zaświadczenia wydanego w oparciu o art. 6 ust. 2, zgodnie z którym w przypadku pozbawienia, zawieszenia lub ograniczenia wykonalności tytułu egzekucyjnego, któremu nadano zaświadczenie ETE, wydaje się na wniosek złożony w dowolnym czasie we właściwym sądzie zaświadczenie wskazujące na brak lub ograniczenie wykonalności, przy użyciu formularza przedstawionego w załączniku IV. Wobec tego odesłać tu należy do przepisów krajowych. Wskazać można, że chodzi tu o sytuacje, gdy tytuł utracił wykonalność, gdy wykonanie zostało zawieszona, gdy wykonanie uzależnione jest od złożenia przez wierzyciela zabezpieczenia, do czasu jego złożenia, gdy wykonanie zostało ograniczone do środków zabezpieczających. Konsekwencją pierwszej sytuacji powinno być umorzenie postępowania egzekucyjnego. Dwie następne powinny skutkować zawieszeniem postępowania. W ostatniej sytuacji egzekucja winna być ograniczona do środków zabezpieczających.

Egzekucja może być także na wniosek dłużnika ograniczona, uzależniona od złożenia zabezpieczenia bądź nawet zawieszona, jeżeli dłużnik zakwestionował orzeczenie, któremu nadano zaświadczenie ETE, w tym wniosek o kontrolę w rozumieniu art. 19 rozporządzenia, albo gdy dłużnik złożył wniosek o sprostowanie lub uchylenie zaświadczenia ETE (art. 23 rozporządzenia).

Rozporządzenie określa również minimalne standardy kontroli orzeczeń w wyjątkowych przypadkach, nie wykluczając korzystniejszych ustaleń przez państwa członkowskie (art. 19 ust. 2 rozporządzenia).

W związku z rozporządzeniem wynika sporna kwestia, czy orzeczenie wraz z nadanym mu zaświadczeniem podlega egzekucji bez konieczności zaopatrywania w klauzulę wykonalności w państwie wykonania.

Przepisy rozporządzenia nr 805/2004/UE nie przesądzają o tym, czy orzeczenie zaopatrzone w zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego jest od razu wykonalne, czy też wymagane jest przeprowadzenie odpowiedniej procedury związanej z nadaniem klauzuli wykonalności. Art. 20 stanowi jedynie o jednakowym – na takich samych zasadach – trak-

towaniu orzeczeń wydanych w państwie wykonania i orzeczeń z zaświadczeniem ETE. Mając na uwadze polskie przepisy postępowania cywilnego, do których odsyła rozporządzenie jako do przepisów obowiązujących w państwie prowadzenia egzekucji, zagraniczne tytuły egzekucyjne z zaświadczeniem ETE wymagają zaopatrzenia w klauzulę wykonalności przed rozpoczęciem postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, dokumenty urzędowe, w tym akty notarialne, sporządzone w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej, które zostały opatrzone w państwie sporządzenia zaświadczeniem Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, są tytułami egzekucyjnymi i podlegają wykonaniu w Polsce, jednakże dopiero po nadaniu im klauzuli wykonalności. Sądem właściwym do nadania klauzuli jest sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a gdy tej właściwości nie można ustalić, to sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.

Podobne rozwiązanie zastosowano w Austrii. Natomiast w Niemczech zrezygnowano z nadawania orzeczeniom z ETE klauzuli wykonalności. W praktyce oznacza to, że zagraniczne orzeczenia, ugody, dokumenty z ETE dotyczące egzekucji mienia położonego w Niemczech są tam natychmiast wykonalne. W tym przypadku zaświadczenie ETE jest równoznaczne z klauzulą wykonalności.

W literaturze pojawiły się spory co do polskiej nazwy instytucji prawa procesowego regulowanej rozporządzeniem nr 805/2004/UE – „Europejski Tytuł Wykonawczy” czy też „Europejski Tytuł Egzekucyjny”? Warto zwrócić uwagę na pogląd, że przyjęta konwencja językowa nie rozstrzyga tej kwestii, ponieważ omawiana instytucja jest autonomiczna w stosunku do „tytułu wykonawczego” i „tytułu egzekucyjnego”, ujętych w polskim kodeksie postępowania cywilnego⁵⁴. Trudno się z tym zgodzić. Co prawda instytucja „Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego” jest odrębną instytucją, niemniej jednak jej nazwa nie może budzić wątpliwości i błędnych skojarzeń – tym bardziej że wszystkie trzy instytucje unormowane są w jednym akcie prawnym. Dlatego też polski ustawodawca słusznie przyjął nazwę „Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego” i nie pozostawił tym samym miejsca na zbędne dysputy prawne.

---

⁵⁴ Por. K. Weitz, *Europejski Tytuł Wykonawczy...*, s. 637.

Pogląd, że tytuł egzekucyjny wydany w innym państwie członkowskim, zaopatrzony w ETE nie wymaga dla wszczęcia egzekucji nadawania mu klauzuli wykonalności, znajduje wielu zwolenników. Przede wszystkim dlatego, że celem rozporządzenia (co znalazło odbicie między innymi w punkcie 8 jego motywów) jest przyspieszenie i uproszczenie dostępu do wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, a także zapewnienie swobodnego przepływu tytułów egzekucyjnych bez konieczności wszczynania postępowań, które miałyby poprzedzać egzekucję. Można również podnosić, że zaświadczenie ETE spełnia w tym przypadku rolę klauzuli wykonalności. Zdawałoby się to wynikać z brzmienia art. 20 ust. 2 rozporządzenia. Mowa jest w nim o dokumentach, jakie obowiązany jest złożyć właściwemu organowi egzekucyjnemu wierzyciel. Jest to odpis orzeczenia, odpis zaświadczenia ETE i ewentualnie ich transkrypcja. Nie ma bezpośrednio żadnej wzmianki o klauzuli wykonalności.

Uzasadnienie natomiast dla przyjęcia teorii wymagalności uzyskania dla orzeczenia z ETE jeszcze klauzuli wykonalności zdaje się potwierdzać art. 20 ust. 1 rozporządzenia. Stanowi on, że tytuły egzekucyjne z ETE podlegają egzekucji w państwie wykonania na takich samych zasadach, jak tytuły wydane w tym państwie. A skoro tak, na gruncie prawa polskiego do prowadzenia egzekucji wymagana jest klauzula wykonalności. Art. 1151 § 3 k.p.c. wyraźnie rozróżnia instytucję stwierdzenia wykonalności zagranicznego orzeczenia od instytucji nadania mu klauzuli wykonalności. Rozporządzenie dąży jedynie do zniesienia procedury *exequatur* (tak stanowi punkt 4 jego motywów), czyli procedury stwierdzania wykonalności, zatem w dalszym ciągu niezbędna jest klauzula wykonalności.

Moim zdaniem rezygnacja z wymogu uzyskiwania klauzuli wykonalności dla tytułów egzekucyjnych zaopatrzonych w zaświadczenie ETE prowadziłaby do dyskryminacji tytułów krajowych, co byłoby sprzeczne z generalną zasadą postulowaną przez rozporządzenie, iż należy je traktować tak samo, by powstał jednolity obszar sądowiczy. Ponadto byłaby to sytuacja ze wszech miar niepożądana dla obrotu prawnego.

Rozporządzenie nr 805/2004/UE reguluje kwestię bezspornych roszczeń pieniężnych, natomiast w stosunku do pozostałych znajduje zastosowanie rozporządzenie Rady nr 44/2001/WE z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wyko-

nywania w sprawach cywilnych i handlowych⁵⁵. Nie oznacza to jednak, że wierzycielowi nie przysługuje prawo wyboru. Może on w dalszym ciągu realizować swoje uprawnienia w oparciu o procedurę *exequatur*.

Postępowanie klauzulowe nie może w żadnym razie przekształcić się w postępowanie, w którym miałyby być badana merytoryczna zasadność wydanego w innym państwie członkowskim tytułu egzekucyjnego⁵⁶. Dopuszczalne są natomiast środki zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym zwrócone przeciwko konkretnym czynnościom egzekucyjnym (powództwo przeciwegzekucyjne, skarga na czynności komornika).

W chwili obecnej trudno kusić się o ocenę, gdyż dopiero czas pokaże, jakie rezultaty daje egzekucja prowadzona w oparciu o zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego. Niemniej jednak można przypuszczać, że skuteczność i szybkość postępowania przyczyni się do podniesienia moralności płatniczej bezpośrednio u dłużników. Oblicze nieuchronnego postępowania egzekucyjnego stanie się z pewnością dla nich bodźcem do terminowego regulowania zobowiązań. Instytucja ETE jest niewątpliwie oczekiwana i nad wyraz pożądana, zwłaszcza w kontekście tworzenia jednolitego obszaru gospodarczego i prawnego Unii Europejskiej.

---

⁵⁵ Dz.Urz. UE L 12/1 z 16 stycznia 2001 r.

⁵⁶ A. Okońska, *Europejski...*, s. 118.